

TOIMITAAN YHDESSÄ – SEMINAARI

Hämeenlinnan Setlementti ry

28.1.2009

**Raha-automaattiyhdistys
Ilkka Repo**

Agenda

1. RAY lyhyesti
2. Ajankohtaista
3. Kehittämisrahoituksen reunaehdot

1. RAY lyhyesti – avustustoiminnan lähtökohta

PERUSTEHTÄVÄ

- * Raha-automaattiyhdistyksen perustehtävä on määritelty lainsäädännössä.
- * RAY järjestää arpajaislaissa määriteltyjä pelejä rahoittaakseen terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistäviä yleishyödyllisiä yhteisöjä.

SÄÄDÖKSET, SÄÄNNÖT JA OHJEET

- Arpajaislaki (1047/2001)
- Laki raha-automaattiavustuksista (1056/2001)
 - tulkintaohjeet järjestöille
- Valtioneuvoston asetus eräistä raha-automaattiavustuksiin sovellettavista määräajoista (1170/2001)
- Valtioneuvoston asetus Raha-automaattiyhdistyksestä (1169/2001)
- RAY:n työjärjestys
- RAY:n taloussääntö
- Avustustoiminnan sisäiset ohjeet

AVUSTUSTOIMINNAN PÄÄMÄÄRÄ

- Lainsäädännössä asetetusta tehtävästä johdettava päämäärä;
 - terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen
 - yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaa ja hankkeita tukemalla
- Tavoitteena painottaa erityisesti sellaisia toimintoja ja hankkeita, jotka tukevat ja edistävät kansalaisten omaa aktiivisuutta, itsenäistä selviytymistä ja elämänhallintaa
- Päämäärä kytkee avustustoiminnan osaksi
 - yhteiskuntamme terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin toiminta- ja rahoitusjärjestelmää
 - pyrkimystä kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi

Yhteiskunnallinen tehtävä

- Edistetään terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia
- pelitoiminnan tuotto avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille

Päämäärä

- avustusten suuntaaminen sosiaali- ja terveystaloudellisesti perustellulla tavalla
- painotetaan kansalaisten omaa aktiivisuutta, itsenäisen selviytymistä ja elämänhallintaa

STRATEGISET LINJAUKSET

1

Hyvinvoinnin edistäminen
ja järjestöjen
toimintaedellytysten
turvaaminen

Strategiset painoalueet

- 1) Järjestöjen perustoiminnan turvaaminen
- 2) Hyvinvoinnin ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen

2

Terveyttä ja
sosiaalista hyvinvointia
uhkaavien ongelmien
ehkäiseminen

Strategiset painoalueet

- 3) Merkittävien kansanterveys-ongelmien ehkäiseminen
- 4) Sosiaalisen ja taloudellisen syrjäytymisen ehkäiseminen

3

Ongelmia kohdanneiden
kansalaisten ja perheiden
auttaminen

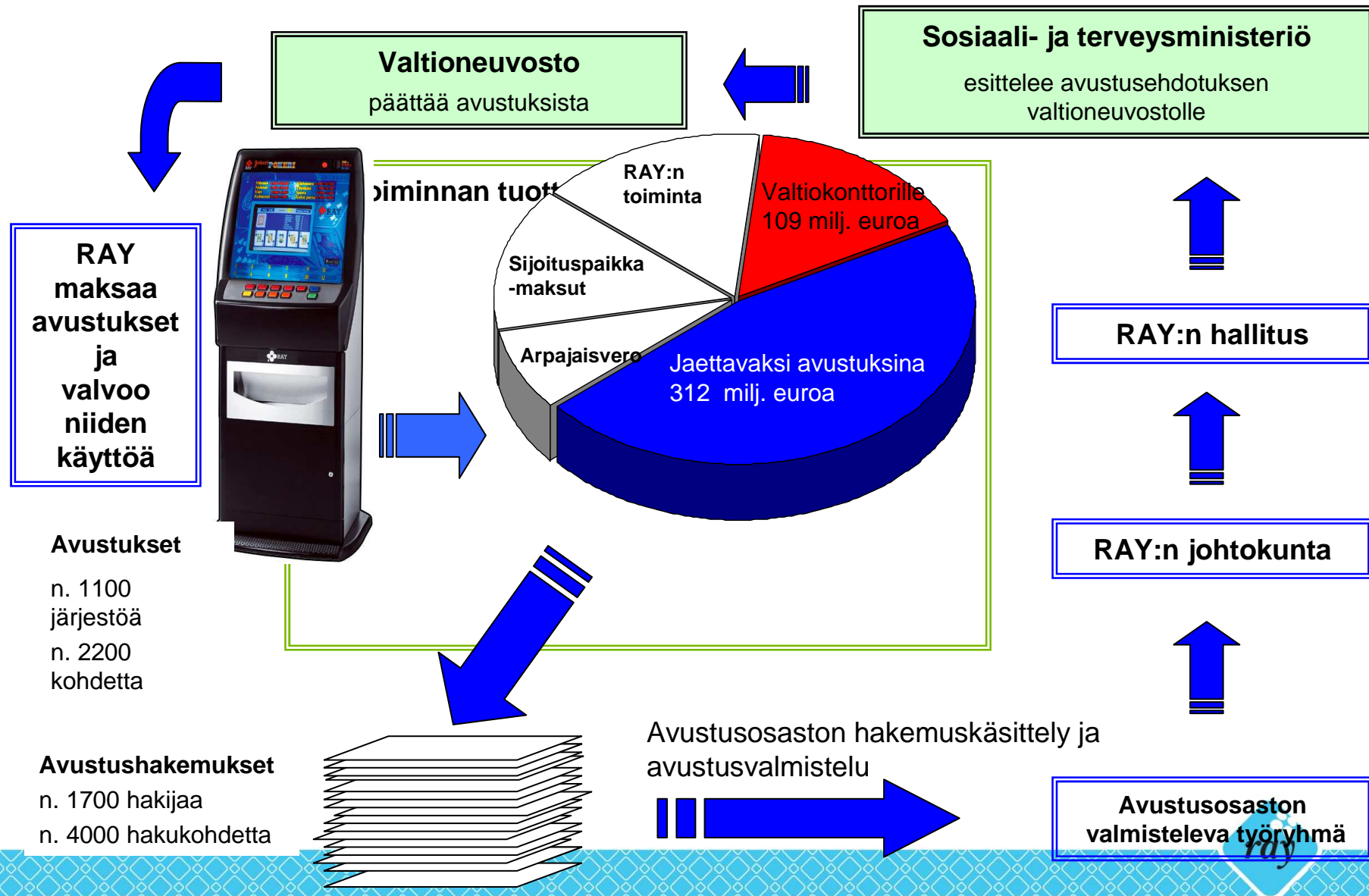
Strategiset painoalueet

- 5) Muita heikommassa asemassa olevien väestöryhmien auttaminen
- 6) Palveluiden ja palvelujärjestelmien kehittäminen

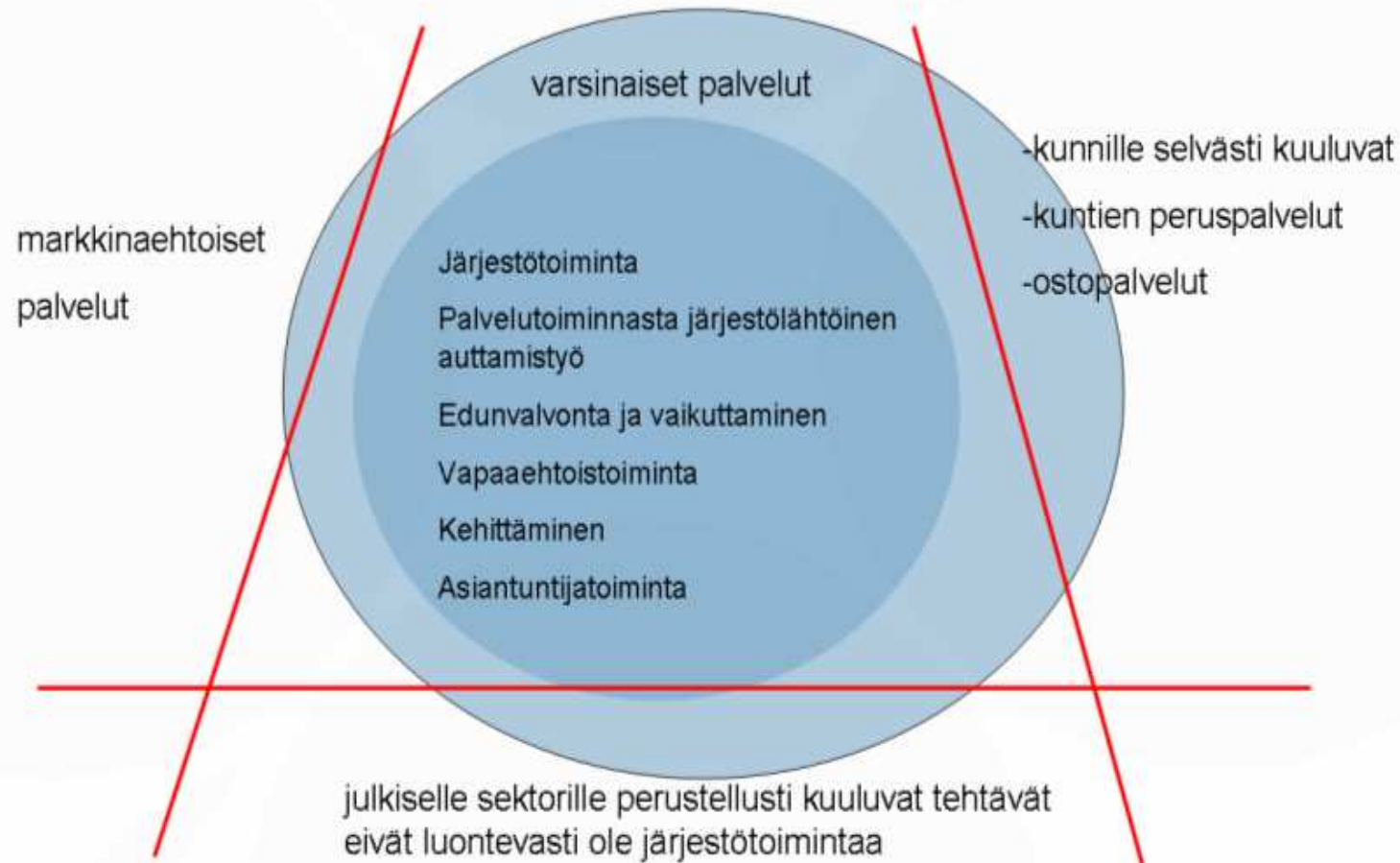
RAHA-AUTOMAATTIAVUSTUKSET

- yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille
- ei kunnille, seurakunnille tai yrityksille
 - eikä näiden määräysvallassa oleville
- hakemusten perusteella
 - uudet investoinnit maaliskuussa
 - uudet projektit toukokuussa
 - muut syyskuussa

Avustusvalmistelun prosessi

AVUSTUSTEN KOHDENTUMINEN

RAY:n avustukset 2008

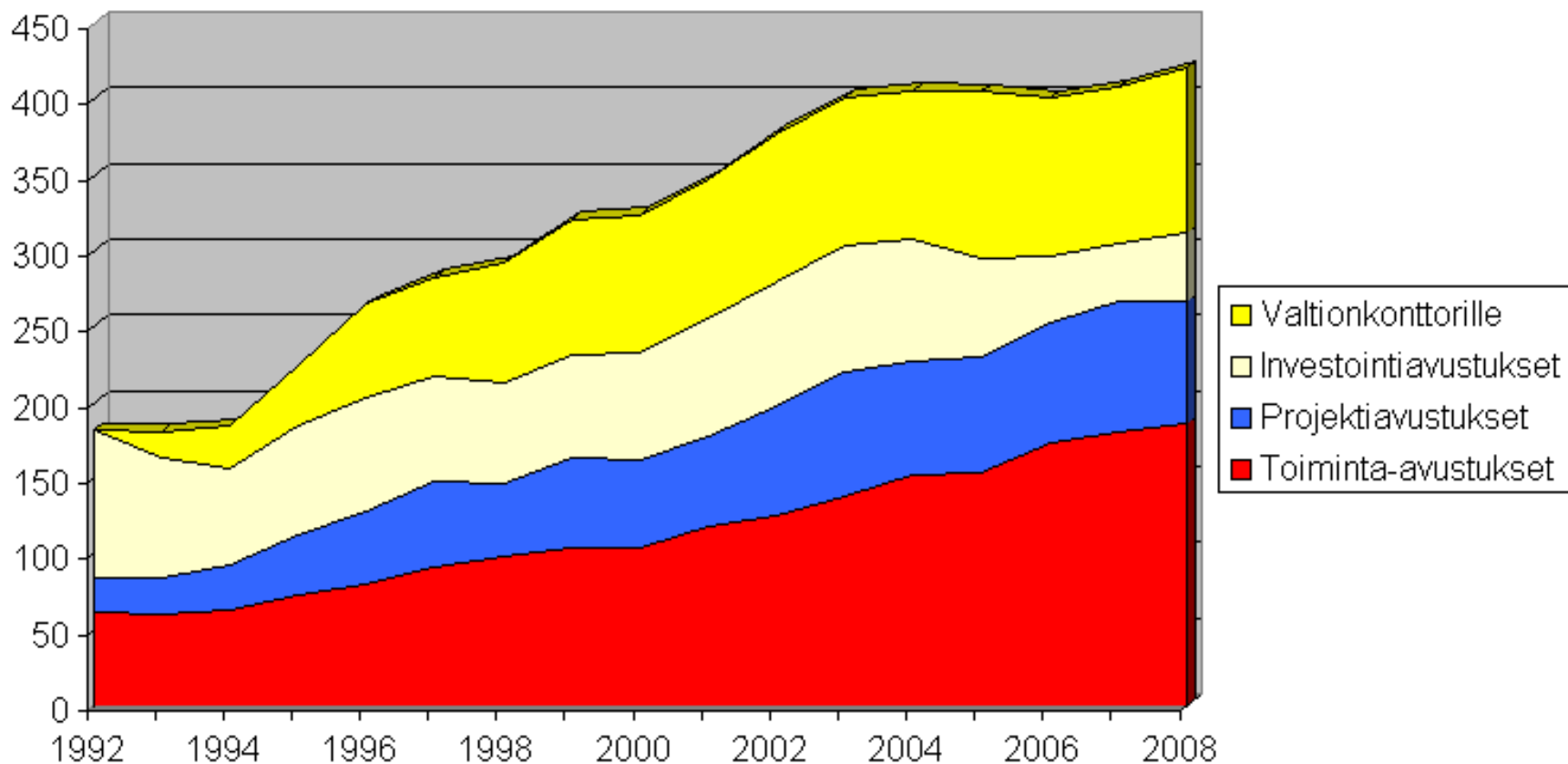
valtioneuvoston päätös 31.1.2008

Haettuja avustuksia yhteensä, milj. euroa	618
Hakijoita, lkm	1758
Hakemuskohteita, lkm	3657
Avustuksia myönnetään yhteensä, milj. euroa	312
Avustuksen saajia, lkm	1132
Uusia avustuksen saajia, lkm	23
Avustuskohteita	2208
Uusia avustuskohteita	293

Avustuslajit	milj. euroa	kpl
Yleisavustuksia (Ay)	63,7	203
Kohdennettuja toiminta-avustuksia (Ak)	122,3	805
Investointiavustuksia (B)	44,4	284
Projektiavustuksia (C)	81,6	916
Yhteensä	312,0	2208

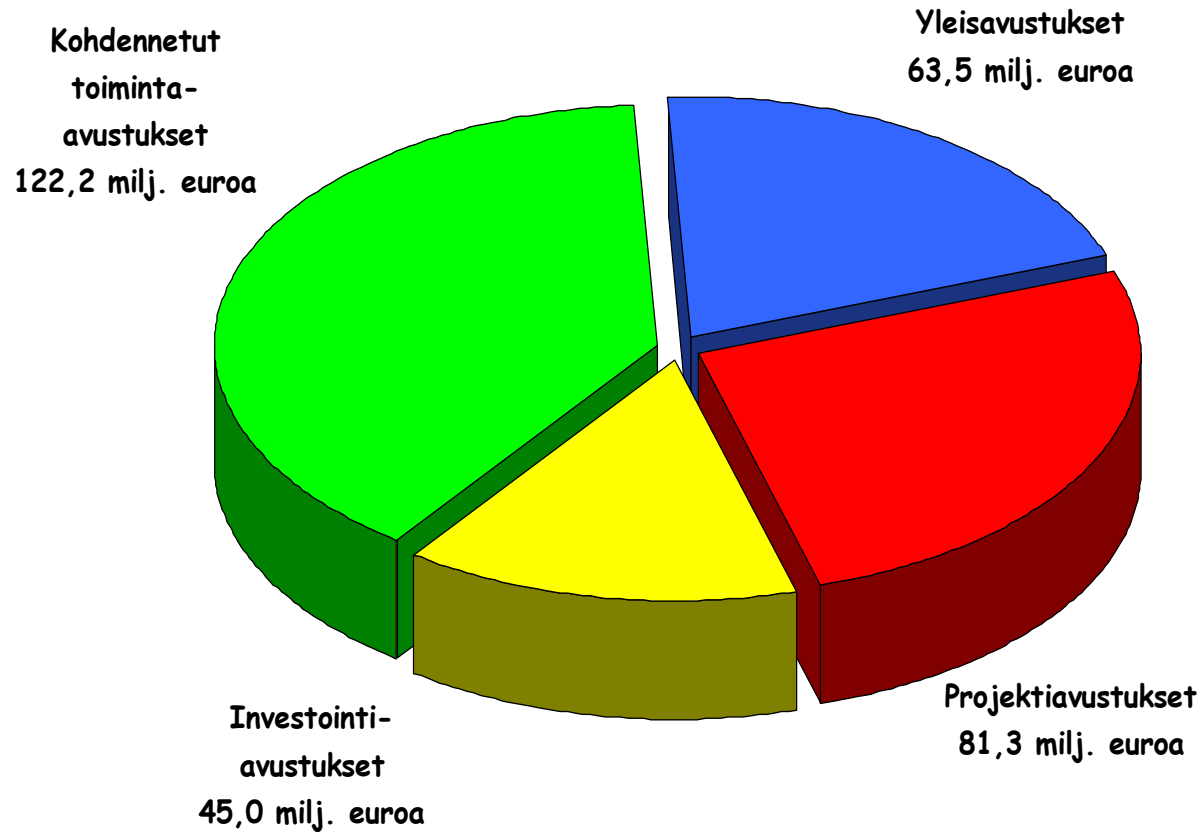
Toimintokokonaisuudet	milj. euroa	kpl
Erityisryhmien asuminen	52,0	442
Toimintakyvyn edistäminen	40,9	324
Kansalaisjärjestötoiminta	149,5	1018
Kurssi-, leiri- ja lomatoiminta	20,7	62
Kansansairauksien ehkäiseminen	6,5	51
Päivä- ja työtoiminta	13,2	168
Kriisiauttaminen	29,2	143
Yhteensä	312,0	2208

RAY:n tuoton käyttö 1992 - 2008

RAY:n avustusehdotus 2008

avustuslajit, milj. euroa

Kansalaisjärjestötoiminnan tulosalue – yhteenvetoa:

- Kansalaisjärjestötoiminnan tulosalue on euromääräisesti noin 48% koko jaettavasta määrästä → avustuksellinen painopistealue!
- Erittäin heterogeeninen massa avustuksia moniin eri toimintoihin
- Tulosalueen toiminta-avustukset ovat kasvussa:
 - V.2007 yht. 95,2 Meur, 522 kohdetta
 - V.2008 yht. 101,7 Meur, 514 kohdetta ja
 - V.2009 yht. 105,7 Meur, 527 kohdetta.
- Tulosalueen kehittämishankkeet ovat selvässä laskussa edellisiin vuosiin:
 - V.2007 yht. 40,0 Meur, 512 projektia (uusia 152 kpl),
 - V.2008 yht. 39,1 Meur, 454 projektia (uusia 74 kpl) ja
 - V.2009 yht. 32,6 Meur, 337 projektia (uusia 52 kpl),

Kansalaisjärjestötoiminnan tulosalue

Avustukset kansalaisjärjestötoimintaan (1000 euroa)			
	2008	Esitys 2009	oas 2010
Kansalaisjärjestötoiminta	82 393	81 582	78 616
Tiedotus, neuvonta, koulutus	35 551	32 793	24 915
Tutkimus ja kehitys	6 175	6 159	5 184
Vapaaehtois- ja vertaistoiminta	19 459	18 180	12 791
Osallistuminen ja kohtaamispaikat	6 237	6 133	4 859
YHTEENSÄ	149 135	144 847	126 365

Avustettava kokonaisuus, eurot ja sisällöt

Vapaaehtois- ja vertaistoiminta

- Avustusta haettiin 381 kohteeseen yht. 33,5 Meur;
- Avustusta esitetään 220 kohteeseen yht. 18,2 Meur
- Sisällöt mm.:
 - Keskiössä hyvin erityyppisille kohderyhmille tehtävän vapaaehtois-, vertais-, tukihenkilötoiminnan kehittäminen, koordinointi tai organisointi
 - Eri substanssien suhteellisen pieniä toiminta-avustuksia (40% kohteista) ja kehittämistoimintoja (60% kohteista).
- Huomioita:
 - Vapaaehtois- ja vertaistyön avustukset ovat euromääräisesti 6 % kaikista vuoden 2009 avustuksista.
 - Perusongelmana eurojen riittämättömyys kattavaan, tasapuoliseen ja johdonmukaiseen paikallistason eri vertaistoimintojen avustamiseen → kysyntä ja tarve kovaa!

2. Ajankohtaista ja tulevaisuuden näkymiä

Pelitoiminnan ja avustustoiminnan symbioosi (1/2)

- Rahapelitoimintaa toteutetaan sosiaalisesti kestäväällä ja vastuullisella tavalla, yhteiskuntapoliittiset tavoitteet etusijalla
- Haittojen ehkäisemiseksi pelitarjonnan määrää on rajoitettava
- Arvioitava ostovoiman kehitystä, pelaajien määrässä tapahtuneita muutoksia, pelaamisen hyväksyttävyyttä ja peliongelmia
- 'Sääennuste': vähimmäisikärajan nosto, vaatimus ikärajavälivonnasta, mainonnan rajoitteet, pelien jakelun rajoittaminen, ei lisää kovuutta peleihin...
- **Johtopäätös:** rahapelien tuottoa ei voida nykyisestään kasvattaa

Pelitoiminnan ja avustustoiminnan symbioosi (2/2)

- **Huomattava:** tuottojen kasvujen pysähtyminen vuonna 2007
 - Raha-automaattiyhdistyksen liikevaihto ja tilikauden voitto alenivat edellisvuoteen verrattuna.
 - Vuosikymmeniä jatkunut kasvu pysähtyi ja kääntyi hienoiseen laskuun
 - Tupakkalaki, liikkeellä olevan käteisen rahan väheneminen
 - Arpajaislain uudistusprosessi – ikäraja (K18)
 - Jako 2008 yht. 312 Meur, Jako 2009 yht. 302,5 Meur!

Avustustoiminnan strategiset tavoitteet

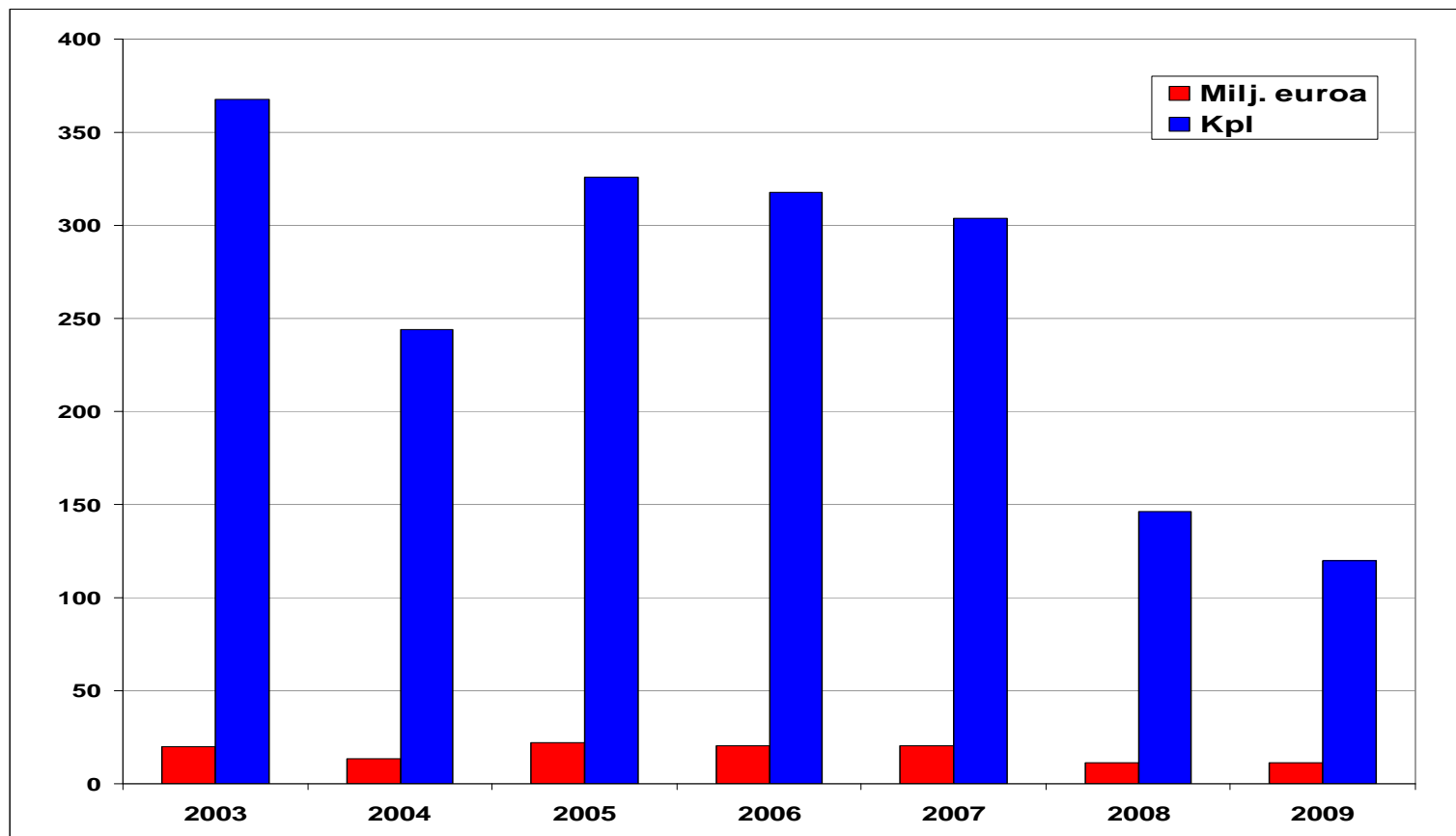
- **Rahoituslinjat selkiytetään**
 - Avustukset suunnataan avustusstrategian mukaisesti järjestö- ja kansalaistoimintaan
 - Rajanveto kuntien järjestämisvastuuseen selkiytetään
 - Vetäytyminen markkinaehtoisten palveluiden rahoittamisesta
 - Valtion vastuulle kuuluvat rahoitustehtävät pois RAY:n avustuksista
- **Rahoituksen vaikutustavoitteet keskiöön**
 - Luodaan seurantajärjestelmät toiminnan tuloksellisuuden ja vaikutusten osoittamiseksi
 - Edistetään projektien laatua ja tuloksellisuutta
- **Toiminta tasapuolisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi**
 - Avustusten myöntämisperiaatteet selkiytetään
 - Projektikriteerit vakiinnutetaan
 - Linjataan yleisavustusten myöntämiskriteerit
- **Tiivistetään kumppanuutta ja yhteistyötä asiakkaiden ja sidosryhmien ja kanssa**
 - Kehitetään mm. ohjausta ja neuvontaa
 - Panostetaan strategisesti tärkeään sidosryhmäyhteistyöhön

Ajankohtaiset teemat 2009

- Muutokset avustustoiminnan toimintaympäristössä ja rahoituslinjauksissa
 - Näkymät rahapelitoiminnassa ja niiden vaikutukset avustuspottiin (arviolta -10 m€/vuosi) tarkoittaa muutoksia rahoituspuolella
 - Oman toiminnan ja linjausten kehittäminen ja täsmentäminen
 - Yleisavustusten myöntämiskriteerit valmistuvat tammikuussa, vaikuttavat heti 2010 jakoon (taustalla järjestöjen ja toimialojen tasapuolisen kohtelun lisääminen)
 - Kehittämistoiminnan vaikuttavuuden edistämistä jatketaan
 - Sarja erilliselvityksiä keväällä 2009
 - Ohjelmarahoitus: Asunnottomuusohjelma, Voimaa vanhuuteen -ohjelma, Oppimisvaikeusohjelma ja muut näkyvät taloudelliset satsaukset

3. Kehittämistoiminta: RAY:n linjauksia ja avustustoiminnan kriteerit

Uusien projektiavustusten määrä

RAY:n kehittämistoiminnan avustuslinjauksia (2008-2011)

- Kehitetään avustustoiminnan käytäntöjä lisäämällä ja tehostamalla innovaatiohakuisen kehittämistoiminnan ohjaus- ja arviointipanosta → hankekorit: ennakkovalmistelu ja seuranta
- Suositaan kattavampia ja laajempia innovaatiohakuksia hankkeita
 - Laadua ja vaikuttavuutta pyritään lisäämään, vanhan toiston välttäminen, kehittämisenäkökulman korostaminen
- Mm. palveluihin liittyvässä kehittämistoiminnassa edistetään järjestöjen ja kuntien välistä yhteistoimintaa (juurruttaminen)
- Yhteiskunnallisesti merkittävien sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ehkäisemiseksi valmistellaan kehittämistoiminnan ohjelmakokonaisuuksia.
- Avustusten suuntaamisessa varaudutaan osallistumaan hallitusohjelman pohjalta valmisteltaviin avustusjärjestelmän rahoitettaviksi soveltuviin kehittämisohjelmiin.
- Huomiota sosiaali- ja terveysalan kehittämistoiminnan rahoituksen koordinaatioon: mm. RAY, Sitra, Tekes

1. Perustelut

- miksi juuri tämä hanke pitäisi toteuttaa
- sosiaali- ja terveystieteellinen merkitys
- ajankohtaisuus, vastaako esiin nousseeseen tarpeeseen
- innovatiivisuus tai muu erityinen peruste hankkeen toteuttamiselle
- aiotaanko tehdä jotain, mitä kaikki muut eivät jo ole keksineet
- aiotaanko kehittää, jalostaa tai lisätä olemassa olevan toimintamallin laatua
- onko perehdytty siihen mitä muut ovat tehneet.

Projektisuunnitelma nojautuu

- kunnolliseen taustatyöhön, taustojen ja toimintaympäristön analysoinnista saatavaan tietoon, olemassa olevien ratkaisujen tarkasteluihin, mahdollisiin esiselvityksiin, aikaisempiin kokemuksiin jne.

- oman osaamisen ja toimintamahdollisuuksien pohdintaan, ollaanko omalla osaaminen ja toiminta-alueenkentillä.

2. Tavoite, päämäärä

- ovatko tavoitteet riittävän selkeästi esitetty
- ovatko tavoitteet yleisesti ottaen järkeviä ja hyväksyttäviä
- ovatko tavoitteet realistisia, onko kyseisen järjestön mahdollista ne saavuttaa
- ovatko esitetyt tavoitteet kehittämistavoitteita.

Projektisuunnitelmassa

- kuvataan selkeästi rajaten, jalat tukevasti maassa se, mihin ratkaisua haetaan
- aihe ja kohderyhmä on rajattu hallittavaksi
- tavoitteet ovat sellaisessa muodossa, että esitetyn toteutuksen mukaisesti niihin voi edetä
- on oivallettu, että vain selkeiden tavoitteiden mukaisen toiminnan saavuttamisen voi todentaa (seurata, arvioida, mitata)
- tavoitteen saavuttamiseen vaadittavat toimenpiteet kuvataan ja perustellaan (esim. laitosjakso) ja selvitetään millaisia ratkaisuja on jo ollut tai on käytössä
- kuvataan, minkälaista tiedollista tai taidollista osaamista hankkeen toteuttajalla on tai häneltä vaaditaan tässä aihepiirissä.

3. Yhteistyö

- Yhteistyö
 - onko yhteistyön tarpeellisuusasia pohdittu ja perusteltu hankesuunnitelmassa
 - onko hanke sellainen, että siinä pitäisi olla yhteistyökuvio
 - onko yhteistyöverkoston toiminta kuvattu, siis ei pelkkänä luettelona
 - onko kumppaneiden roolit ja osallistumisen tapa kuvattu riittävän selkeästi
 - onko kuvattu prosessit ja niiden keskinäiset yhteydet.

Projektisuunnitelmassa

- kuvataan hankkeen osapuolten välinen työnjako ja sitoutuminen
- on nähtävissä, että yhteiskumppanit (ja kohderyhmä) osallistuu projektiin alusta lähtien – ideoinnista alkaen
- näkyy projektin suhde mahdollisiin eri ohjelmiin
- yhteistyö on 'ennakkoluulotonta', kumppanuutta yli sektorirajojen menevää.

4. Tulokset / ja tuotokset

- Tulokset / ja tuotokset
 - onko pohdittu mitä / minkälaisia tulokset ovat, eli mitä aiotaan saada aikaiseksi
 - onko tuloksia ja tuotoksia eritelty
 - onko kehittämistulosten hyötyä ja hyödyllisyyttä pohdittu
 - onko valmistauduttu tulosten levittämiseen ja hyödyntämiseen
 - tilaisuudet, julkaisut, materiaalit, tapahtumat jne.

Projektisuunnitelmasta:

- syntyy vakaa oletus, että tulos jää elämään projektin loppumisen jälkeenkin (parhaat projektit muodostavat hyviä käytäntöjä, toimintatapoja ja työmenetelmiä, jotka kantavat hedelmää vielä pitkään).

5. Seuranta/ toimintaprosessit

- Seuranta/ toimintaprosessit
 - onko kuvattu miten seuranta toteutetaan
 - onko hankkeen sisäiset keskeiset vastuut kuvattu
 - onko hankkeen sisäinen viestintä kuvattu
 - onko kuvattu prosessien onnistumisen mittarit ja tiedonkeruumenetelmät
 - onko kuvattu seurannan organisointi ja dokumentointi

Projektisuunnitelmassa:

- on oivallettu seurannan merkitys projektihallinnan laadun välineenä, tavoitteen saavuttamisessa.

6. Arviointi

- Arviointi
 - onko seuranta ja arviointi huomioitu hankesuunnitelmassa
 - onko seuranta ja arviointi suunniteltu aloitettavaksi riittävän ajoissa hankkeen käynnistymisestä
 - onko ne kirjattu hankkeen toteuttamissuunnitelmaan ja aikatauluun
 - onko ne kirjattu hankkeen talousarvioon
 - onko arviointi suunniteltu tilattavaksi asiantuntevalta tai osaavalta taholta

Projektisuunnitelma:

- kertoo, miten arviointi järjestetään

7. Talous/ aikataulut

- Talous/ aikataulut
 - näkykö talousarviosta hankkeen koko ja meno-tulo-rakenne
 - vaikuttaako hanke rahaksi muutettuna, tavoite huomioiden, realistiselta
 - ovatko menot oikeassa suhteessa siihen mitä tavoitteen saavuttamiseksi tehdään
 - onko yhteistyöhankkeissa talousarvio tehty kokonaisuudesta
 - onko tuottopuolella huomioitu se muu rahoitus joka kohtuudella voisi odottaa
 - onko kustannukset eritelty riittävän informatiivisesti
 - onko aikataulu realistinen ja perusteltu
 - onko aikataulun toteutumisen esteitä ennakoitu.

Projektisuunnitelma:

- jäsentää tarpeet euroiksi – realistisesti!

8. Hankkeen rahoittamisen RAY-perusteet

- avustuslain suorat edellytykset (4§, 5§ jne.)
- edistääkö hanke 'terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia'
- RAY:n tietämys järjestön kyvystä hoitaa projekti
- rahoitustuloksen ja varallisuustietojen vaikutus avustamiseen
- hankkeen sijainti RAY:n linjaus- ja painoaluesektoreilla

Eräitä ongelmia projekteissa

- Epämääräisesti asetetut tavoitteet johtavat epämääräisiin tuloksiin
- Projektisuunnitelma ei ole riittävän tarkka - se ei tue projektin etenemistä
- Projektin toteutus annetaan henkilölle/henkilöille ”muiden töiden ohella”
- Vastuuorganisaatio ei riittävästi työstä tavoitteita – yksimielisyyttä ei ole
- Ei osata käyttää projektin suunnittelun ja ohjauksen työkaluja tehokkaasti
- Projektin seuranta on puutteellista ja rajoittuu liiaksi kustannusseurantaan
- Projektin etenemistä arvioidaan liian karkealla tasolla tai ei ollenkaan
- Projektipäälliköiden ammattitaito/osaaminen ei ole ollut valinnan tärkein kriteeri
- Ei oteta riskejä, toimitaan varman päälle...

Päämääränä hyvinvoinnin edistäminen

Vaikutusten korostuessa toiminnan onnistumisen kriteerinä erityishuomio kohdentuu;

- 1) tulosten hyödyntämisen suunnitteluun ja varmistamiseen,
- 2) uhkien ja mahdollisuuksien hallintaan,
- 3) onnistumista tukevan yhteistyön varmistamiseen,
- 4) tulosten juurtumista edistävään viestintään
- 5) aikaan saatavien vaikutusten näkyviin saamiseen.

'vaikuttavuus'
vaikutukset
hyöty
juurtuminen

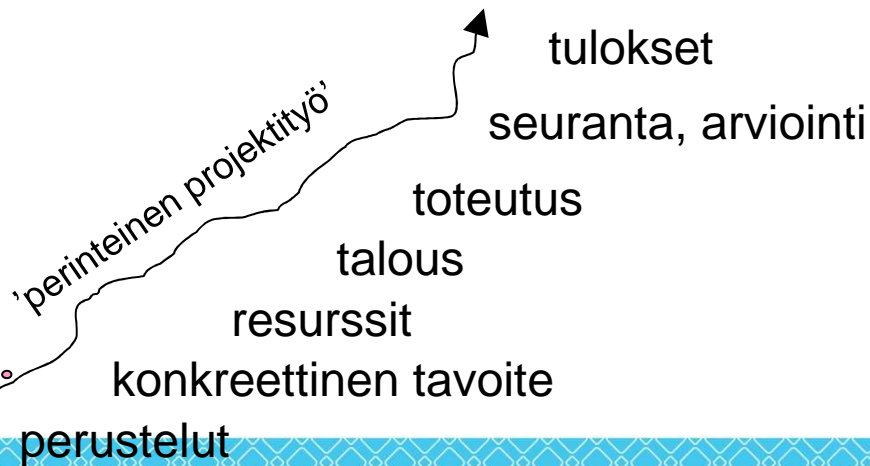
vaikutusarviointi

viestintä

yhteistyö

riskien hallinta

tulosten hyödyntäminen

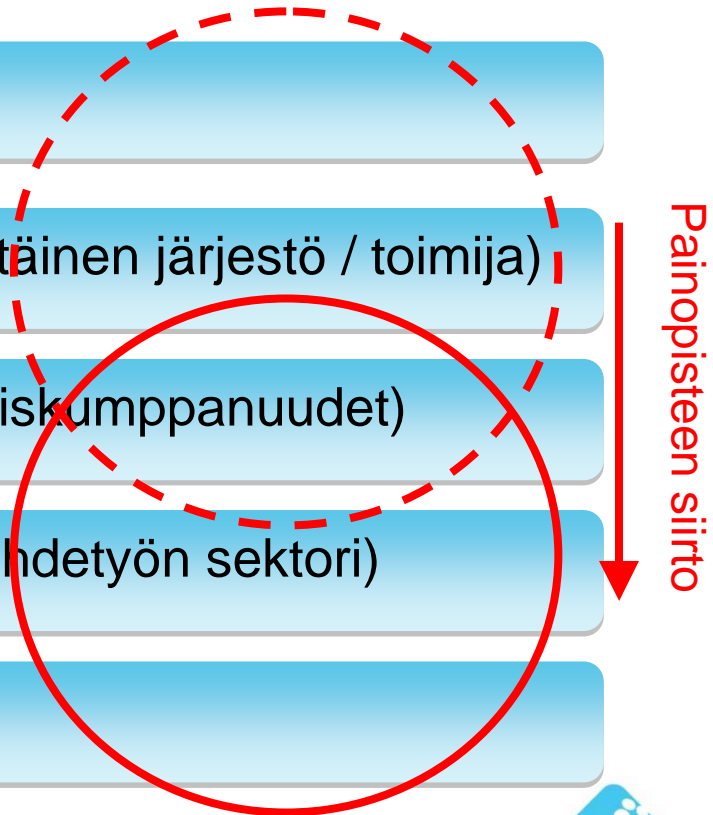

28.1.2009

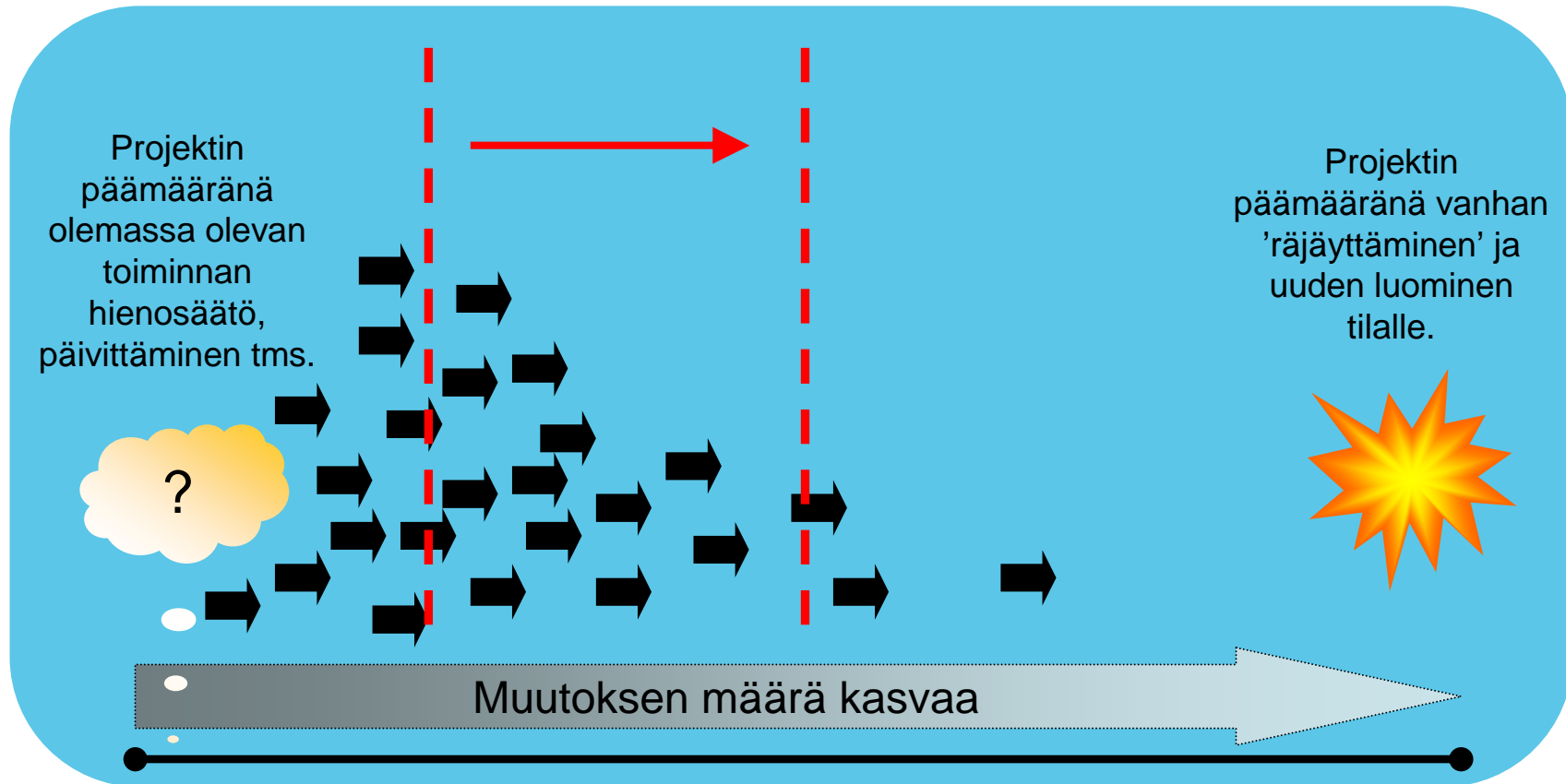
ray

RAY –kehittämisrahoituksen suhde vaikuttavuuteen kohderyhmän laajuuden funktiona

- Yksilötason vaikuttavuus
- Organisaatiotason vaikuttavuus (yksittäinen järjestö / toimija)
- Verkostotason vaikuttavuus (kehittämiskumppanuudet)
- Toimialatason vaikuttavuus (esim. päihdetyön sektori)
- Yhteiskuntatason vaikuttavuus

RAY-kehittämisyavustukset muutoksen holistisuuden näkökulmasta ("kehittämisjana")

Muutama vinkki projektihakemuksen tekoon!

1. Kartoita jo tehty kehittämistyö – kuvaa tehty kartoitustyö myös hakemukseen!
2. Kartoita oma osaaminen – kaikkea ei tarvitse osata itse
3. Tuo yhteistyöverkosto tukemaan osaamisen aukkopaikkoja
4. Testaa ajatteluasi muilla
5. Tee tarkka toiminnallinen suunnitelma ja budjetti jokaiselle projektivuodelle
6. Luo visio kehittämistoiminnan jälkeiseen tilanteeseen ts. miten kehittämistyön hedelmät integroidaan palvelurakenteeseen hyödyttämään kohderyhmää – tämän puuttuminen on ollut suurin yksittäinen hylkäysperuste viimevuosina!

Kiitos mielenkiinnosta!

ilkka.repo@ray.fi

09-4370 2798

